

yönelmesi, kalp gözünün âlemi seyretmesi” yanında “bir şeyh bulmak maksadıyla yolculuk etme ve şehirleri dolaşma” anlamına da gelmektedir. İranlı filozof Molla Sadrâ, varlık ve bilgi konusunu temellendirdiği *el-Esfârü'l-erba'ca* adlı eserinde dört tür ruhanî sefer üzerinde durmuştur. Bu seferler sadece kalbî bir tecrübeden ibaret olmayıp aynı zamanda akfî bir nitelik taşımaktadır. Ona göre akılla soyut bir şekilde idrak edilen bu seferler tasavvufî tecrübe ile somutlaştırılarak yakine (kesin bilgi) ulaşılar (*DİA*, XI, 375).

Tasavvuf ehli maddî seferle ilgili birtakım kurallar tesbit etmiştir. Sefere çıkan kimselerin anne, baba ve üstatlarının iznini almaları, geçindirmek zorunda buldukları aile fertlerinin nafakalarını temin edip Allah'a tevekkül etmeleri, boy abdesti alarak yola çıktıktan sonra yolculuk esnasında da abdestli olmaları, en az üç kişiden oluşan bir arkadaş grubu ile yolculuk etmeleri, içlerinden birini başkan seçip ona uymaları, yanlarında seccade, ibrik, matara, bıçak, iğne iplik, asâ, misvak, tarak, makas, ayna bulundurmaları, arkadaşlarına ve başkalarına yük olmamaları, ziyarete gittikleri kimseleri rahatsız etmemeleri, hiç kimseden bir beklenti içinde bulunmamaları, evrâd ve ibadetlerini aksatmamaları gerekmektedir. Zâhirî ve bâtinî kurallarına riayet edilmeden yapılan seferlerden hiçbir fayda ve feyiz elde edilemeyeceği belirtilmiştir. İbnü'l-Cevzî, *Telbîsü'l-İblîs*'te mutasavvıfların sefer anlayışlarını ve bir kısım uygulamalarını eleştirmiştir (s. 317-340).

BİBLİYOGRAFYA :

et-Ta'rifât, “es-Sefer” md.; Tehânevî, *Keşşâf*, I, 655-656; Serrâc, *el-Lüma'c*, s. 231-233, 250-252, 525-526; Kelâbâzî, *et-Ta'arruf*, s. 90; Ebû Tâlib el-Mekkî, *Kütü'l-kulûb*, Kahire 1961, II, 423; Sülemî, *Tabakât*, s. 438; Kuşeyrî, *Risâle* (Uludağ), s. 460-467; Hücvîrî, *Keşfü'l-mahcûb* (Uludağ), s. 492-495; Gazzâlî, *İhyâ'* (Beyrut), II, 244-257; Zemaşşerî, *el-Keşşâf*, Kahire 1972, II, 216-217; IV, 128; Ebû Mansûr el-Abbâdî, *Şüfînâme* (nşr. Gulâm Hüseyin Yûsufî), Tahran 1347 hş., s. 248-254; Ebû'n-Necîb es-Sühreverdî, *Âdâbü'l-mürîdîn*, Kahire, ts. (Dârü'l-vatanî'l-Arabî), s. 84-90; Ebû'l-Ferec İbnü'l-Cevzî, *Telbîsü'l-İblîs* (nşr. M. Emîn el-Hancî – M. Abduh ed-Dımaşkî), Kahire 1340, s. 317-340; Şehâbeddin es-Sühreverdî, *‘Avârifü'l-ma'ârif* (*Gazzâlî, İhyâ'*) [Beyrut], V içinde), s. 87-97; Muhyiddin İbnü'l-Arabî, *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye*, Kahire 1293, II, 382-384; a.mif., *Resâil* (trc. Vahdetin İnce), İstanbul, (Kitsan), III, 243-318; Kâşânî, *İştîlâhâtü's-şüfîyye*, s. 103; İsmâil Rusûhî Ankaravî, *Minhâcü'l-fukarâ*, Bulak 1256/1840, s. 47-55; Seyyid Sâdık-Güherîrî, *Şerh-i İştîlâhât-ı Taşavvuf*, Tahran 1380, VI, 246-278; Alparslan Açıkgeçen, “el-Esfârü'l-erbaa”, *DİA*, XI, 374-375.

SÜLEYMAN ULUDAĞ

SEFER DER-VATAN

(سفر در وطن)

Hâcegân silsilesi ve Nakşibendiyye tarikatında, sâlikin beşerî sıfatlardan uzaklaşip kendini melekî ve ilâhî sıfatlara ulaştıracak olan mânevî yolculuğa yönelmesi anlamında bir terim

(bk. HÂCEGÂN).

SEFERLİ KOĞUŞU

Osmanlı saray teşkilâtında Enderun'da acemilere eğitim veren, daha sonra bir nevi ilim ve sanat mektebi haline gelen yedi kademedden biri

(bk. ENDERUN).

SEFERNÂME

(bk. SEYAHATNÂME).

SEFERNÂME

(سفر نامه)

Nâsır-ı Hüsrev'in (ö. 465/1073'ten sonra) seyahatnâme türündeki eseri

(bk. NÂSIR-ı HÜSREV).

SEFEVÂN GAZVESİ

(غزوة سفوان)

Hz. Peygamber'in müşriklerden Kürz b. Câbir el-Fihri'yi takip etmek üzere çıktığı sefer

(2/623).

Bu gazveye İlk Bedir Gazvesi de denir. Kur'an'da anlatıldığı gibi Mekkeliler'in müslümanları Kâbe'ye (Mescid-i Harâm) gitmekten alıkoymaları, onları yerlerinden yurtlarından çıkarmaları (el-Bakara 2/217), Mekke'de bırakmak zorunda kaldıkları mallarını gasbetmeleri ve Medine yakınlarına kadar gelip onlara zarar vermeleri silâhlı mücadeleyi kaçınılmaz hale getirmişti. Savaşa izin veren âyetlerin (el-Bakara 2/190-193; el-Hac 22/39-41) nâzil olması üzerine Hz. Peygamber Medine'ye hicret eden müslümanları tehdit eden Kureysli müşrikleri bundan vazgeçirmek için, Suriye'ye giden Kureys ticaret kervanlarına Medine yakınlarından geçerken baskınlar düzenlemeye karar verdi. Hicretin 1. yılı Ramazan ayında (Mart 623) amcası Hamza'yı Ebû Cehil'in başkanlığındaki bir Kureys kerva-

nını kontrol altında tutmak ve gerekirse baskın düzenlemek için Sifülbahr'e gönderdi. Ancak seriyye herhangi bir çatışma olmadan geri döndü. Buna karşılık Mekke'li müşrikler Kürz b. Câbir el-Fihri kumandasındaki küçük bir birliği Medine'ye yolladılar. Bu birlik şehrin güneyindeki Cemrâ (Cümmâ, Zülcedr) otlığına kadar ilerleyerek deve ve sığırları sürüp götürdü ve bazı müslümanları öldürdü. Baskını haber alan Resûl-i Ekrem 2. yılın Rebülevvel ayında veya Cemâziyelevvel başında (Eylül veya Kasım 623) Zeyd b. Hârise'yi Medine'de yerine vekil bırakıp Kürz'ü takip etmek üzere harekete geçti ve Bedir'in Sefevân vadisine kadar ilerledi, fakat onlara rastlamadı ve Medine'ye geri döndü.

BİBLİYOGRAFYA :

Vâkıdî, *el-Megâzî*, I, 2; İbn Hişâm, *es-Sîre*, I, 601; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, II, 9; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), II, 406; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, III, 225; Hüseyin Algül, “Hamza”, *DİA*, XV, 501; Asri Çubukçu, “Kürz b. Câbir”, a.e., XXVI, 575.

MUSTAFA FAYDA

SEFFÂH

(bk. EBÜ'L-ABBAS es-SEFFÂH).

SEFFÂRİNİ

(السقارينى)

Ebü'l-Avn (Ebû Abdillâh) Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Sâlim es-Seffârîni (ö. 1188/1774)

Hanbelî âlimi.

1114'te (1702) Filistin'in Nablus kasabasına bağlı Seffârîn köyünde doğdu ve orada yetişti. Ailesi Hicaz'dan gelip Filistin'e yerleşmişti. Eserî, Hanbelî ve Nablusî diye de anılır. On dokuz yaşında hâfızlığını tamamladıktan sonra tahsil için Dımaşk'a gitti ve Emeviyye Camii'nde beş yıl kalarak hadis, fıkıh, usûl-i fıkıh, ferâiz, tefsir ve diğer ilimleri okudu. Bu ilimlere dair bazı eserleri ezberleyerek icâzet aldı. Hocaları arasında Abdülganî b. İsmâil en-Nablusî, İsmâil b. Muhammed el-Aclûnî, Ahmed el-Menîni, Muhammed b. Abdurrahman el-Gazzî de vardır. Ayrıca Takıyyüddin İbn Taymiyye ve talebesi İbn Kayyim el-Cevziyye'nin birçok eserinden faydalandı. Kıraat ilmine de ilgi duydu. 1148'de (1736) hacca gitti. Öğreniminin ardından Nablus'a yerleşti; burada talebe okuttu, fetva verdi ve eser telif etti. Hadis alanındaki çalışmalarıyla ün kazandı. Bu sebeple “şeyhü'l-ha-